

Je zapotřebí víc

Globální finanční krize představuje pro Indonésii, která už dříve čelila potížím v podobě velkého zahraničního dluhu, korupce a selhání makroekonomických opatření na vyměnění chudoby, dodatečnou zátěž. Nejsilněji dolehla na zaměstnance, protože společnosti ve snaze šetřit svá aktiva přistoupily k rozsáhlému propouštění. Občanská společnost trvá na tom, že vláda musí podniknout strategické kroky a učinit z potírání chudoby integrální součást národního rozpočtu.

Social Watch Indonésie
M. Firdaus (ASPPUK)
Wahyu Susilo (INFID)
Nani Zulminari (PEKKA)

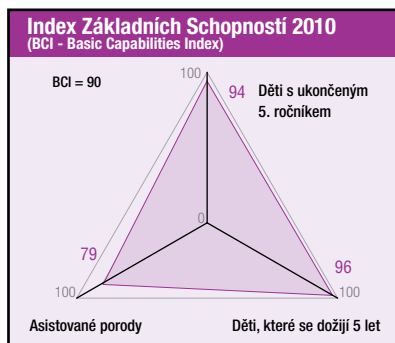
Ačkoliv si Indonésie během globální recese vedla lépe než její sousedé, stále trpí dopady finanční krize, která v polovině roku 2008 otřásla světovou ekonomikou. A přestože centrální banka odhadovala hospodářský růst na 5,6 % pro rok 2010 a dokonce 6,5 % pro rok 2011, ohlášená smrt politikých opatření dává tušit, že vláda je poněkud znepokojena. Tato opatření, zaměřená na posílení jistoty ekonomických subjektů a investorů, nespĺnila svůj účel a namísto toho vyvolala nejistotu ohledně budoucnosti národní ekonomiky.

Jedním z důvodů, proč země svým hospodářským výkonem převyšovala okolní státy, je skutečnost, že není tak závislá na vývozech. Nicméně mnoho odvětví – například kaučukové a palmové plantáže, těžba dřeva a výroba nábytku, hornictví, ruční výroba (zejména textil a oděvy), automobilový průmysl, elektronika a fernesná výroba – bylo krizí silně postiženo. Výzkumný institut SMERU, který v roce 2009 zaznamenával různé intenzivní dopady krize, poukázal na to, že nejhůř byli postiženi lidé s nejnižšími příjmy.¹ Nestabilita na pracovním trhu vedla ke snížení úrovně mezd a ke zvýšení počtu pracovníků v neformálním sektoru. Ženy byly snížením příjmu či ztrátou zaměstnání postiženy častěji než muži – například ve střediscích rukodělné výroby a výroby nábytku Lombok Barat a Jepara už mnoho žen přišlo o svá pracovní místa. Situace by se mohla výrazně zhoršit, pokud by zkolaboval i oděvní průmysl, který zaměstnává téměř výhradně ženy.²

Další překážka v boji proti chudobě

Před nástupem globální krize vláda navýšila rozpočet na boj proti chudobě z 51 bilionů rupií (5,5 miliardy dolarů) v roce 2007 na 58 bilionů rupií (6,3 miliardy dolarů) v roce 2009.³ Úroveň výsledků však bohužel neodpovídá velikosti rozpočtu: počet obyvatel, žijících v chudobě, klesl o pouhých 2 %.

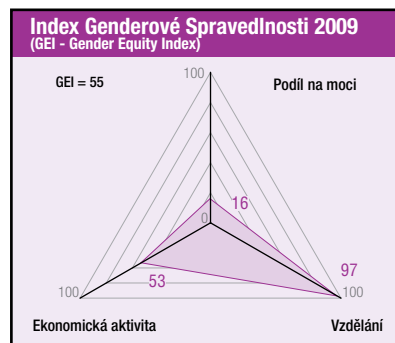
Procentní podíl obyvatel žijících pod hranicí chudoby (z celkového počtu přibližně 230 milionů obyvatel) v posledních letech fluktoval: 15,97 % v roce 2005,

17,75 % v roce 2006, 16,58 % v roce 2007, 15 % v roce 2008 a 14,5 % v roce 2009.⁴

Cílové hodnoty, ke kterým se vláda snažila chudobu v zemi stlačit, byly 9,5 % v roce 2005, 8,9 % v roce 2006, 7,9 % v roce 2007 a 6,6 % v roce 2008.⁵ Původní cíl 8,2 % pro rok 2009 byl následně upraven na 12-14 %, ale skutečná míra chudoby je stále vyšší.⁶ Programy na vyměnění chudoby v mnoha vládních institucích na národní i lokální úrovni nebudou stačit na vyřešení problému chudoby, pokud nedojde k reformě byrokracie a projevu politické vůle.

Dopady globální krize mohou boj proti chudobě ještě dál zkomplikovat, protože Indonésie čelí problémům jako velký zahraniční dluh, korupce a nedostatek konzistence mezi makroekonomickou politikou na jedné straně a konkrétními opatřeními na omezení chudoby na straně druhé. V srpnu 2009 Indonéská banka oznámila, že zahraniční dluh země dosáhl 165 miliard dolarů.⁷ Z rozpočtových statistik, které zveřejňuje ministerstvo financí, vyplývá, že na splácení zahraničního dluhu je ve státním rozpočtu vyčleněna vyšší částka než pro sektor školství nebo zdravotnictví: na zahraniční dluh a úroky z něj bylo v roce 2009 určeno 10,4 miliardy dolarů, zatímco na školství připadalo jen 9 miliard a na zdravotnictví dokonce jen 1,7 miliardy dolarů.⁸

Dopad na pracující

V poslední době proběhlo mnoho skandálů ohledně vládního protekcionismu, které jsou připomínkou toho, že v období krize nenesou náklady hospodářského propadu bohatí a mocní, ale pracující. Společnosti trvají na tom, že musejí propouštět zaměstnance, aby ochránily vlastní aktiva, a vláda je v tom podporuje.⁹ Kromě toho, že od září 2008 zaniklo 250 000 pracovních míst, Mezinárodní organizace práce odhaduje, že v roce 2009 bylo následkem globální finanční krize propuštěno 170 000 indonéských pracovníků. Nezaměstnanost se v loňském roce odhadovala na 8 % a předpokládá se, že bude dále narůstat.¹⁰

Například největší hornická společnost v Indonésii, Bumi Resources, se dočkala zvláštního zacházení ze strany vlády, když hodnota jejich akcií začala dramaticky klesat a mnozí členové vlády se hlasitě zasazovali za to, aby vláda zakročila a zachránila ji. Jejím hlavním akcionářem je PT Bakrie & Brothers Tbk, společnost, které předsedá Aburizal Bakrie, který je zároveň předsedou strany Golkar, jež je součástí vládnoucí koalice.

Finanční krize zároveň ohrožuje i indonéské migranty, protože nutí země, do kterých vycestovali za prací, zaměstnávat více domácích pracovních sil. Indonéská konfederace odborových svazů varovala v roce 2009 před tím, že do konce roku by se ze zahraničí mohlo vrátit až 300 000 migrantů, kteří přišli o práci v Jižní Koreji a Malajsii.¹¹

1 SMERU, „Monitorování socioekonomického dopadu globální finanční krize na Indonésii“. Ke stažení na: <www.smeru.or.id/crisismonitoring_reportintro.php?id=4>.

2 *Tamtéž*.

3 Dian Kuswandini, „Náprava chudoby: Budeme věřit číslům?“, The Jakarta Post, 27. prosince 2008.

4 Národní institut rozvoje plánování, *Zpráva o plnění Rozvojových cílů tisíciletí v Indonésii 2009*, Jakarta.

5 *Tempo*, 26. října 2008.

6 Dian Kuswandini, op. cit.

7 Wahyu Susilo, „Posledních 5 let k dosažení Rozvojových cílů tisíciletí“, GCAP-SENCA, 29. října 2009. Ke stažení na: <www.gcap-senca.net/index.php?option=com_content&task=view&id=208&Itemid=1>.

8 *Tamtéž*.

9 Ames Gross a Andrew Connor, „Indonésie a globální finanční krize: Co by manažeři lidských zdrojů určitě měli vědět“, Pacific Bridge, březen 2009. Ke stažení na: <www.pacificbridge.com/publication.asp?id=127>.

10 *Tamtéž*.

11 Hera Diani, „Pro propuštěné dělníky v Indonésii vypadá budoucnost bledě“, *The Irrawaddy*, 19. listopadu 2009. Ke stažení na: <www.irrawaddy.org/article.php?art_id=17254>.

Vláda mylně očekávala, že transfery od migrantů, pracujících v zahraničí, jí v období krize poskytnou alternativní zdroj příjmů. Někteří politikové a analytici byli dokonce přesvědčeni, že by vláda měla podporovat nárůst počtu těchto migrantů, protože jejich transfery by mohly přispět ke snížení volatility indonéské rupie.¹² Indonésie očekávala, že do roku 2010 transfery od migrantů dosáhnou výše až 10 miliard dolarů.¹³

Rozvojové cíle tisíciletí v Indonésii

Národní institut rozvojového plánování nedávno konstatoval, že Indonésie do roku 2015 nesplní Rozvojové cíle tisíciletí, zejména ty, které se vztahují k úmrtnosti matek, HIV a ochraně životního prostředí.¹⁴ Podle Rozvojového programu OSN v Indonésii:¹⁵

- více než 35 milionů lidí, čili 15,4 % obyvatel, žije pod hranicí chudoby;
- podíl obyvatel s trvalým přístupem k čisté vodě a hygienickým potřebám se v posledních letech významně nezměnil;
- více než 30 % obyvatel měst a 50 % ve venkovských oblastech nemá přístup k pitné vodě z vodovodů;
- úmrtnost matek zůstává s hodnotou 307 úmrtí na 100 000 porodů jednou z nejvyšších v jihovýchodní Asii;

- infekce HIV a AIDS se rychle šíří po celé zemi, přičemž obzvláště silně postihla Papuu a rizikové městské oblasti;
- přibližně 95 % dětí nastoupí do základních škol, ale jen 81 % z nich pokračuje na druhý stupeň;
- mezi léty 1997 a 2000 bylo každoročně vykáčeno 3,5 milionu hektarů lesa.

Boj proti chudobě: nutnost většího nasazení

Kromě navýšení rozpočtů a nárůstu fiskálních stimulů vláda podnikla další kroky na snižování chudoby včetně přijetí Zákona 40 2004 o Národním systému sociálního zabezpečení.¹⁶ Cílem tohoto zákona je poskytnout sociální zabezpečení všem občanům, nejen těm, kteří jsou u Národního statistického úřadu registrováni jako chudí. Zavádí pět národních programů sociálního zabezpečení, které pokrývají zdravotní pojištění, pojištění proti úrazům na pracovišti, starobní důchod, penzijní pojištění a životní pojištění. Zákon požaduje vybudování mechanismu, který bude shromažďovat prostředky z povinných příspěvků, aby si všichni občané mohli dovolit uspokojit alespoň základní životní potřeby včetně přístupu ke zdravotní péči. Vláda však uvedla v platnost jen jediný předpis, který se týká procedur a organiza-

ce Výboru sociálního pojištění, zatímco další důležité aspekty – například vznik Úřadu sociálního zabezpečení, který měl dohlížet na implementaci zákona – byly dosud přehlíženy. Zatím je tedy stále v platnosti původní systém pojištění.

V letech 2009 a 2010 lidí žijících v chudobě ubývá jen velmi pomalu a tento jev navíc není podpořen pokrokem v lidském rozvoji. Ve Zprávě o lidském rozvoji 2009¹⁷ byla Indonésie označena za zemi s celou řadou problémů a klesající životní úrovní. Na žebříčku Indexu lidského rozvoje se od roku 2005, kdy obsadila 107. příčku, do roku 2009 propadla na 111. místo, horší než Filipíny (105.) či Palestina (110.).

Vláda musí přistoupit ke strategickým opatřením, která by stávající situaci vyřešila. Zprv je nutné integrovat boj proti chudobě do národního rozpočtu, podporovat úsilí organizací občanské společnosti a vyhybat se neefektivním a vzájemně se překrývajícím programům. Zadruhé musí vládní reformy obsahovat vyměnění korupce a zavedení principů dobré správy. Existence strategického plánu na snížení dluhu a zamezení dalšímu zadlužování je základním předpokladem pro budoucí udržitelný rozvoj. ■

12 Reuters, „Indonésie očekávala v roce 2010 větší množství peněz od svých migrantů pracujících v zahraničí“, *The Jakarta Globe*, 30. října 2009.

13 *Tamtéž*.

14 „Indonésie nesplní Rozvojové cíle tisíciletí“, *The Jakarta Post*, 20. dubna 2010.

15 Viz: <www.undp.or.id/mdg/>.

16 Ke stažení na: <www.sjsn.menkokesra.go.id/dokumen/publikasi/buku_reformasi_sjsn_eng.pdf>.

17 Rozvojový program OSN, *Zpráva o lidském rozvoji*, New York, 2009. Ke stažení na: <www.hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2009/>.